

Pro Hengelo
T.a.v. mevrouw E. Van der Brugh
Postbus 18
7550AA Hengelo

Gemeente Hengelo

Postbus 18
7550 AA Hengelo

Onderwerp	Zaaknummer	Uw kenmerk	Datum
Beantwoording raadsragen radioactief afval opslag Duitsland	3185219		2 maart 2021

Geachte mevrouw Van der Brugh,

Aanleiding

Op 14 januari 2021 heeft de fractie van Pro Hengelo schriftelijke vragen gesteld over het opslaan van radioactief afval in Duitsland in het grensgebied met Twente. Deze vragen zijn gesteld naar aanleiding van het artikel over dit onderwerp uit de Tubantia van 14-01-2021. Hierin wordt aangegeven dat Duitsland op zoek is naar een geschikte plek om castorvaten met radioactief afval op te slaan in de bodem. Het gebied over de grens in Twente is één van de locaties die naar voren komt in het potentiële onderzoek van de Duitsers.

In deze brief zullen de vragen beantwoord worden. Gezien de samenhang tussen vraag 3, 4 en 5 zullen deze gezamenlijk beantwoordt worden.

1. Was het college ervan op de hoogte dat een eventuele definitieve opslagplaats voor dit hoogradioactieve afval 'zomaar' in de grensregio terecht zou kunnen komen?

Nee, tot het moment van het gepubliceerde artikel van de Tubantia was het college hier niet van op de hoogte.

2. Heeft de Veiligheidsregio Twente contact met de gemeente Hengelo opgenomen aangaande de opslag van dit radioactieve afval?

De Duitse overheden zijn aan het verkennen op welke wijze ze op een veilige wijze radioactief afval definitief kunnen opslaan. Ondergronds kan daarbij een optie zijn. De Veiligheidsregio Twente heeft goede contacten met de Duitse overheden. Ook bij eerdere milieu effect rapportages m.b.t. radioactiviteit hebben wij meegekeken, dus dat zal ook bij mogelijke definitieve ondergrondse opslag het geval zijn.

3. Het Duitse radioactieve afval wordt nu in 1 van de 16 tijdelijke bovengrondse locaties in Ahaus opgeslagen. In Nederland wordt radioactief echter bovengronds opgeslagen voor een periode van ten minste 100 jaar, hoe lang blijft het radioactieve afval in Duitsland bovengronds opgeslagen en waar zitten de verschillen?

4. In Nederland kiezen we ervoor het radioactieve afval pas na een periode van 100 jaar ondergronds op te slaan. Dit is de zg. eindberging van het nog altijd radioactieve afval. Kunnen er, mede in het kader van veilig beheer, zomaar uitzonderingen worden gemaakt omdat het onderzochte gebied slechts net over de grens ligt?

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

Bezoekadres
Burgemeester van der
Dussenplein 1

E-mailadres
gemeente@hengelo.nl
Telefoonnummer
14-074

5. In hoeverre, en hoe, wordt Hengelo betrokken bij de besluitvorming rondom de opslag van dit radioactieve afval?

Beantwoording van vraag 3, 4 en 5.

Voor zover wij hebben kunnen nagaan zijn er geen principiële verschillen in beleid tussen Duitsland en Nederland. Bovengrondse opslag vergt zeer langdurig beheer, onderhoud, beveiliging etc. Ook toekomstige generaties ondervinden hiervan de lasten. Dat is niet wenselijk. Daarom is de wens om het afval min of meer permanent op te slaan in geologische lagen, zodat wordt voorkomen dat radioactiviteit in de (verre) toekomst in aanraking kan komen met de levenssfeer. Ook Nederland is daar, net als veel andere landen, naar op zoek, maar heeft nog geen definitieve oplossing gevonden.

De regelgeving rond de opslag van radioactief afval vloeit voort uit de Wet kernenergie. De Rijksoverheid is daarin bevoegd gezag. Bovendien hebben wij binnen de gemeente niet te maken met de opslag van radioactief afval. In onze gemeente is hierover dan ook geen kennis aanwezig. Evenmin over hoe de opslag in Duitsland is geregeld. Wanneer we benaderd worden om mee te kijken met een concrete locatie wordt dit verder opgepakt en komen we hierop terug.

In Duitsland lopen onderzoeken hoe de 'Endlagerung' (definitieve opslag) van hoogradioactief afval plaats moet vinden. De zoektocht naar een geschikte locatie wordt begeleid door het Bundesgesellschaft für Endlagerung (BGE). In deze zoektocht is in eerste instantie gekeken welk gebied in Duitsland geologisch gezien mogelijk een geschikte regio is. Daaruit blijkt dat 50% van het grondgebied van Duitsland, waaronder de regio Munsterland en Grafschaft Bentheim, geologisch gezien mogelijk geschikt is voor de definitieve opslag van hoogradioactief afval. De komende jaren worden de potentiële locaties nauwkeuriger onderzocht op alle criteria die voor een opslag van hoogradioactief afval van belang zijn. Volgens het BGE wordt de bergingsinstallatie ondergronds gebouwd in zout, klei of graniet. De locatie moet in 2031 gevonden zijn en vanaf 2050 zullen containers met radioactief afval ondergronds worden opgeslagen. Wanneer er een locatiekeuze aan de orde is volgt er in ieder geval een Milieueffectenrapportage(MER)-procedure waar advies op uit gebracht kan worden. In dit advies zal ook Nederland betrokken worden en weten de overheden elkaar te vinden zoals benoemd in vraag 2.

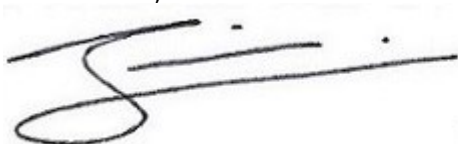
6. Wordt er samengewerkt met regio Twente en de Euregio om de krachten te bundelen?

Er is een structurele samenwerking met de Regio Twente en de Euregio. Ook in dit dossier zullen we zo nodig samen optrekken.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Hengelo,
de secretaris,

de burgemeester,

De heer J. Eshuis

De heer S.W.J.G Schelberg

Bijlagen: 1

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

Bezoekadres

Burgemeester van der
Dussenplein 1

E-mailadres

gemeente@hengelo.nl

Telefoonnummer

14-074

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

> Retouradres Postbus 20901 2500 EX Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

**Ministerie van
Infrastructuur en
Waterstaat**

Rijnstraat 8
2515 XP Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

T 070-456 0000
F 070-456 1111

Ons kenmerk
IENW/BSK-2021/35740

Datum 19 februari 2021
Betreft Beantwoording Kamervragen van de leden Moorlag en
Gijs van Dijk (beiden PvdA) over opslag van nucleair
afval net over de grens

Uw kenmerk
2021Z02098

Geachte voorzitter,

Hierbij bied ik u de antwoorden aan op de Kamervragen van de leden Moorlag en
Gijs van Dijk (beiden PvdA) over opslag van nucleair afval net over de grens.

Vraag 1

Kent u het bericht 'Onrust over opslag nucleair afval net over de grens'?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Begrijpt u dat mensen in de grensstreek van Groningen en Drenthe zich ongerust
maken over de risico's van de opslag van kernafval in zoutkoepels in het
aanliggende Emsland? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 2

Ik begrijp de ongerustheid over de risico's van een eventuele eindberging van
radioactief afval in Emsland. Het ministerie van IenW heeft regelmatig contact met
de betrokken Duitse overheden en zal participeren in inspraakprocedures. Ik vind
het belangrijk dat ook Nederlandse burgers inspraak hebben bij besluitvorming
over een Duitse eindberging als die in de buurt van de grens met Nederland zou
komen. Zie ook het antwoord op vraag 6.

Op dit moment heeft Duitsland geen concreet voornemen om radioactief afval in
zoutkoepels in Emsland, of elders, op te slaan. Wat wel aan de orde is, is dat de
Duitse overheid een proces is gestart voor een locatiekeuze voor een eindberging
voor hoogradioactief afval. Daarover heeft het Duitse Bundesgesellschaft für
Endlagerung (BGE) in het najaar een tussenrapportage² gepubliceerd met de
resultaten van de eerste analyse van bestaande geologische gegevens over de
ondergrond van Duitsland. De tussenrapportage onderscheidt enerzijds de
gebieden die ongeschikt zijn voor de definitieve berging van hoogradioactief afval,

¹ Dagblad van het Noorden, 28 januari 2021, 'Onrust over opslag nucleair afval net over de
grens', <https://www.dvhn.nl/groningen/Onrust-over-opslag-nucleair-afval-net-over-de-grens-26435477.html>

² Bundesgesellschaft für Endlagerung (BGE), Zwischenbericht Teilgebiete, 28 september
2020, <https://www.bge.de/en/sitesearch/sub-areas-interim-report/>

en anderzijds de gebieden die wijzen op een mogelijk geschikte geologische situatie. In deze 90 mogelijk geschikte deelgebieden, die gezamenlijk 54 procent van de oppervlakte van Duitsland beslaan, lijkt het de moeite waard om in het verdere verloop van de procedure nader onderzoek te doen, aldus de tussenrapportage. Een deel van de mogelijk geschikte gebieden bevindt zich aan of in de buurt van de grens met Nederland.

De verdere planning van het proces voor locatiekeuze is als volgt, aldus BGE op haar site www.bge.de. BGE werkt een locatievoorstel uit voor regio's die in fase twee bovengronds zouden kunnen worden verkend. Daarbij zal het publiek actief worden geïnformeerd en zal het publiek gelegenheid tot inspraak worden geboden, conform de verplichtingen van het Verdrag van Aarhus. Ook in verdere fasen van het proces zal gelegenheid tot inspraak worden geboden. 'Het publiek' betreft iedereen, dus – indien zo'n locatie nabij Nederland zou zijn – ook inwoners, organisaties en overheden van Nederland.

Vraag 3

Is het u bekend dat in Groningen en Drenthe in het verleden veel bezorgdheid, onrust en protest is geweest tegen plannen om kernafval in zoutkoepels in Noord-Nederland op te slaan? Zo ja, welke lessen dienen hier naar uw oordeel uit te worden getrokken?

Antwoord 3

Het is mij bekend dat onderzoek in een eerder stadium tot bezorgdheid in verschillende regio's heeft geleid. Ik vind het van groot belang om mensen tijdig te betrekken bij het proces van het tot stand brengen van een eindberging. Ik heb daarom in 2019 een meerjarige opdracht gegeven om daartoe een participatief besluitvormingsproces te doordenken, gericht op een maatschappelijke overeenstemming over eindberging van radioactief afval en verbruikte splijtstoffen. Het Rathenau Instituut is de uitvoerder van deze opdracht.³ Hiermee is een traject gestart waarin op participatieve wijze een maatschappelijk proces wordt ontworpen rond de besluitvorming over eindberging van radioactief afval. Het Rathenau Instituut zal de opgedane resultaten en bevindingen gebruiken om mij te adviseren over de te nemen stappen in een maatschappelijk gedragen besluitvormingsproces rond eindberging van radioactief afval.

Vraag 4

Bent u bereid om aan de Duitse regering de zorg en onrust van Nederlanders in de grensstreek over te brengen over de ontwikkeling van plannen om kernafval in zoutkoepels? Zo nee, waarom niet?

Vraag 5

Bent u bereid de Duitse regering te verzoeken af te zien van de opslag van kernafval in zoutkoepels in de grensstreek? Zo nee, waarom niet?

Vraag 6

Op welke wijze worden Nederlandse overheden en burgers betrokken bij de besluitvorming in Duitsland en op welke wijze kunnen zij bedenkingen en bezwaren kenbaar maken?

Antwoord 4, 5, 6

---

³ Kamerstuk 25 422, Nr. 256

Ik vind het van groot belang dat Nederlandse overheden en burgers inspraak hebben bij de besluitvorming in Duitsland. Het VN-Verdrag van Espoo⁴ verplicht Duitsland ertoe om Nederland in het zoekproces naar een geschikte locatie te betrekken bij mer-procedures. Inspraak is om die reden mogelijk via de door de Duitse overheid te zijner tijd aan te geven route.

Zoals reeds aangegeven in het antwoord op vraag 2, heeft de Duitse overheid vooralsnog geen concrete plannen omtrent de ondergrondse opslag van radioactief afval, maar is er sprake van onderzoek naar mogelijk geschikte aardlagen. Als locatiekeuze in Duitsland aan de orde komt, zal inspraak door het publiek mogelijk zijn. Als Duitsland dan locaties in de buurt van de grens met Nederland zou gaan overwegen, moeten ook de mensen aan de Nederlandse zijde van de grens worden geïnformeerd en moet hen gelegenheid tot inspraak worden geboden: dit is geregeld in het VN-verdrag van Espoo.

Zowel Duitsland, Nederland als de Europese Unie behoren al sinds 1991 tot de ondertekenaars van het VN-verdrag van Espoo. In het Verdrag van Espoo zijn de verplichtingen van partijen vastgelegd om inspraak door buurlanden op een milieueffectrapport te organiseren wanneer er sprake is van mogelijk belangrijke nadelige milieueffecten over de grenzen heen. Het bevat ook de algemene verplichting van staten om elkaar op de hoogte te stellen en te raadplegen over alle grote projecten die worden overwogen die over de grenzen heen een aanzienlijke nadelige milieu-impact kunnen hebben.

Daarnaast overleggen de Nederlandse en Duitse landelijke overheden sinds 1977 jaarlijks over kerninstallaties en nucleaire veiligheid in het grensgebied in de Nederlands-Duitse commissie inzake kerninstallaties (NDKK).

Het gaat in dit stadium van het Duitse onderzoek om een wetenschappelijke oriëntatie op mogelijke locaties. Daarover hoeft Duitsland Nederland niet in te lichten, maar zij heeft dit wel gedaan. Voorafgaand aan de publicatie van de tussenrapportage² heeft de Duitse overheid de Nederlandse overheid in NDKK-verband geattendeerd op de verschijning ervan.

Vraag 7

Acht u het, mede gelet op het voorzorgsprincipe, ongewenst om kernafval dat vele eeuwen gevaarlijk blijft in zoutkoepels op te slaan? Zo nee, waarom niet?

Vraag 8

Acht u het mogelijk dat het met zekerheid te voorspellen is dat aan het opbergen van kernafval in zoutkoepels geen gevaren kleven voor mensen en hun leefomgeving? Zo ja, op basis waarvan?

Antwoord 7, 8

In Nederland zal de ANVS te zijner tijd, als er een vergunning voor een eindberging aangevraagd wordt, de veiligheid beoordelen.

Berging in de diepe ondergrond wordt op dit moment, ook internationaal^{5,6}, gezien als de meest veilige en duurzame wijze om hoogradioactief afval op de lange termijn te beheren.⁷ Gericht technisch onderzoek moet uitwijzen welke aardlagen in een land geschikt of niet geschikt zijn. Als het ontwerp voor een eindberging

---

⁴ Espoo Convention, 1991, <https://unece.org/environment-policy/environmental-assessment/introduction>

⁵ IAEA, Radioactive waste and spent fuel management, <https://www.iaea.org/topics/radioactive-waste-and-spent-fuel-management>

⁶ Euratom, Richtlijn van de Raad van tot vaststelling van een communautair kader voor een verantwoord en veilig beheer van verbruikte splijtstof en radioactief afval, 19 juli 2011, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/ALL/?uri=celex%3A32011L0070>

⁷ Kamerstuk 25 422, Nr. 149

daadwerkelijk ontwikkeld wordt, is er een vergunning nodig voor de bouw en exploitatie.

**Ministerie van
Infrastructuur en
Waterstaat**

Vraag 9

Vindt u, met de kennis van nu, dat het niet verantwoord is om kernafval in Nederland, meer in het bijzonder in Noord-Groningen, waar in de jaren '70 van de vorige eeuw serieuze plannen toe bestonden, op te slaan in zoutkoepels die bloot kunnen staan aan bodembeweging al dan niet veroorzaakt door winning van aardgas of grondstoffen uit de ondergrond? Zo nee, waarom niet?

Ons kenmerk
IENW/BSK-2021/35740

Antwoord 9

De mogelijke invloed van seismische activiteit wordt meegenomen in de beoordeling van de veiligheid van een eindberging.

Hoogachtend,

DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT,

S. van Veldhoven - Van der Meer